

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Oslo, 22.08.2017

**Til palliasjonsutvalget
v/Ann Kristin Andresen
Helse- og omsorgsdepartementet**

Takk for at vi ble invitert til å gi innspill til Palliasjonsutvalget i møte 19. juni. Med dette sender vi dere et skriftlig innspill fra Frivillighet Norge.

I mandatet til palliasjonsutvalget står det at man i dag ikke klarer å gi gode palliative tjenester til alle som trenger det. Videre at utvalget skal gi forslag til hvordan man kan inkludere brukeres, pårørendes og frivilliges erfaringer til å tilrettelegge for individuelle behov gjennom hele sykdomsforløpet.

I dette ligger det en utfordring til frivillig sektor om å engasjere seg. Det er også en utfordring til helse- og omsorgstjenestene om å skape et større rom for frivillig arbeid innenfor palliasjon. Økt samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor på palliasjonsfeltet kan bidra til nye muligheter for hvordan palliativ behandling og omsorg kan ytes.

I innspillet vårt trekker vi fram en del generelle muligheter og grunnleggende forutsetninger som vi ser for hvordan frivillige organisasjoner kan fortsette med og bidra mer innen palliasjonsfeltet.

Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er en interessepolitisk samarbeidsorganisasjon for over 300 frivillige organisasjoner som til sammen representerer mer enn 50 000 lokale lag og foreninger. Vi jobber med rammevilkår for frivillig sektor og for å synliggjøre verdien av frivilligheten i samfunnet vårt.

I vår frivillighetspolitiske plattform¹ omtales det offentliges behov og ønsker for økt samarbeid med frivillig sektor som et utviklingstrekk med stor betydning for frivillighetens behov, utfordringer og muligheter. Et bredt samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor er viktig for folkehelsen, og innen helse- og omsorgssektoren. Mange av våre medlemsorganisasjoner har stor kompetanse om ulike sykdommer, pasienters og pårørendes behov og erfaringer. Ideelle aktører spiller en viktig rolle som samarbeidspartner for offentlig helse- og omsorgsproduksjon. Organisasjonene er også viktige nettverk og talerør for mennesker i sårbare situasjoner. Mange minoritetsorganisasjoner har en unik innsikt i minoritetsbefolkningens utfordringer og behov. Vi har også en rekke medlemmer som jobber spesielt med palliasjon som for eksempel Stiftelsen Termik, Termik Rana, Foreningen for Barnepalliasjon, Fransiskushjelpen, Hospiceforum Norge og Kreftforeningen m. fl.

Utvikle rollen som frivillig på palliasjonsfeltet

Frivillige organisasjoner har stor tillit i befolkningen, blant annen gjennom at de kjenner sin målgruppe og vet hvor skoen trykker. Frivillige organisasjoner har bygd opp frivilligrollen på en rekke områder der innsatsen ytes til mennesker i sårbare situasjoner, og i et samarbeid med

FRIVILLIGHET NORGE

offentlige tjenester. Eksempler er natteravner, besøksvenner, likepersoner, flyktningguider og aktivitetsvenner innen demens.

For å skape større rom for frivillighet er det behov for å videreutvikle og etablere rollen som frivillig innen palliasjon. Det må gjøres som en del av arbeidet med å utvikle palliasjonsfeltet. Som i eksemplene over er det en del viktige spørsmål som melder seg. Det gjelder både frivillige organisasjoners rolle, hvilke oppgaver frivillige kan gjøre, pasienter og pårørendes behov og hva som vil fungere i et samspill med behandling og omsorg som ytes av helsepersonell. Det er viktig at både frivillige og helsepersonell har en god forståelse av hvilken rolle og ansvar den frivillige har, og at pasienter og pårørende får god informasjon hva som er den frivillige sine oppgaver.

Frivillige organisasjoners rolle innen palliasjon må utvikles i et nært samspill mellom helse- og omsorgstjenestene og frivillige organisasjoner. Frivillige organisasjoner har erfaringen, kompetansen og systemene for å rekruttere, lære opp, motivere og lede frivillige i et slikt arbeid, mange frivillige organisasjoner har for eksempel egne frivillikordinatorer. Mange frivillige organisasjoner har også erfaring i å samarbeide med det offentlige innen helse- og omsorgsfeltet. Dette er viktig erfaring å inkludere når man skal utvikle og utvide tjenestene innen palliasjon.

Gjennom frivillige organisasjoner får de frivillige mulighet for å engasjere seg i noe de opplever som viktig og være en del av et fellesskap. Dette har betydning ikke bare for rekruttering av frivillige, men også for stabilitet, kvalitet og sikkerhet ovenfor pasienter og pårørende.

Frivillighet er ikke gratis. Både frivillige organisasjoner og helse- og omsorgsinstitusjoner trenger tilstrekkelig kapasitet for å gjennomføre samarbeidet, følge opp og koordinere den frivillige innsatsen.

Utfordringer

Offentlig og frivillig sektor har ulike, men komplementære roller i samfunnet. Videreutviklingen av frivillighet innen palliasjonsfeltet må bygge på et prinsipp om at frivillig sektor skal supplere og ikke erstatte offentlige tjenester.

Frivilligheten byr på noe mer enn de offentlige tjenestene. Innen palliasjon kan frivillige fylle en annen rolle enn helsepersonell. Frivillige kan gi av sin tid og tilby samvær, menneskelig kontakt og praktisk hjelp ut over det som ligger i relasjonen pasient-helsepersonell.

Når mange aktører kan komme sammen og bidra med sin kompetanse og ressurser på sine egne premisser, kan man utfylle hverandre på nye måter og gjøre en mer omfattende innsats. Et godt samarbeid mellom kommuner og lokale frivillige organisasjoner vil være et viktig fundament i arbeidet med å bygge opp palliasjon der frivillig arbeid skal inngå.

Mobilisering til økt frivillig innsats

Omfanget av frivillig arbeid innen helse- og omsorgsfeltet er omfattende, men det er også et behov for å øke innsatsen og gi et større rom for frivilligheten på dette området. Dette er blant

FRIVILLIGHET NORGE

annet slått fast i Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og omsorgsfeltet (2015-2020)ⁱⁱ. KS og Frivillighet Norge var invitert med i utformingen av denne strategien.

Skal man lykkes med å mobilisere og beholde flere frivillig til innsats innenfor palliasjon må hovedfokuset være at pasienter, pårørende og frivillige skal trives og oppleve mestring, avlastning og mening, snarere enn at det offentlige skal få løst sine omsorgsoppgaver. Forventningene om økt innsats fra frivillige må følges opp blant de som har ansvaret for helse- og omsorgstjenestene, slik at samarbeid kan komme i stand.

Kunnskap om frivilligheten

Kjennskap til frivillige organisasjoner, deres mål, aktiviteter, behov og ressurser styrker relasjonen mellom kommunen og frivilligheten i kommunen. Det øker muligheten for å lære av hverandre, avdekke behov og finne samarbeidsområder. Frivillige organisasjoner trenger kunnskap om på hvilke områder de kan yte en innsats og hva oppgavene krever. Institusjoner som skal samarbeide med frivillige om palliasjon trenger kunnskap om hvordan frivilligheten fungerer og hvordan de kan samarbeide med frivillige organisasjoner.

I mandatet til palliasjonsutvalget står det at barn og unge er sårbare grupper, og må få spesiell oppmerksomhet i utviklingen av tjenestene. Videre at det skal tas hensyn til minoritetsgrupper og kulturelle forskjeller i befolkningen. Mange frivillige organisasjoner, som for eksempel barne- og ungdomsorganisasjoner, innvandrersorganisasjoner og menigheter og trossamfunn, har nettverk til og kunnskap om grupper i befolkningen som det offentlige særlig ønsker å nå.

Løpende dialog og samskaping

For å lykkes i samarbeidet med frivilligheten må det offentlige unngå en "bestiller-leverandør"-tankegang, overfor frivilligheten. Samarbeid må bygge på en felles forståelse av at både organisasjonene og det offentlige er samfunnsbyggere som skal realisere sine respektive ideelle mål gjennom samarbeidet.

Når kommunen planlegger sitt tilbud innen palliasjon, og det er forventet at frivillig sektor skal bidra er ikke løsningene noe kommunen kan komme fram til alene, men som må finnes i dialog med aktuelle frivillige aktører.

Bygge tillit

Ressurser og prioriteringer er viktige spørsmål når det gjelder helse- og omsorgstjenester til befolkningen. Derfor er det viktig å være tydelig på at den frivillige innsatsen ikke skal være et tiltak for å spare kommunen for penger eller å bygge ned det offentlige tilbudet. Målet med frivilligheten må være å styrke kvaliteten i tjenestene.

Gjennom helhetlig frivillighetspolitikk, utviklet i dialog med frivilligheten, slår kommunen fast hvordan den legger til rette for frivilligheten i kommunen og samarbeider med frivillige organisasjoner. Det gir også et grunnlag for å bygge tillit og avklare roller mellom ulike aktører innenfor palliasjonsfeltet.

Helhetlig frivillighetspolitikk

FRIVILLIGHET NORGE

Helhetlig frivillighetspolitikk handler om muligheter og forutsetninger som vi har gått gjennom over. Det handler om å skape langsiktige og forutsigbare rammevilkår for frivillig sektor, kunnskap om frivilligheten, identifisering av samarbeidsområder og prinsipper for samarbeid.

De fleste kommuner mangler en helhetlig frivillighetspolitikk og potensialet som ligger i økt samspill med frivilligheten blir ikke utløst. Dette gir risiko for dobbeltarbeid gjennom at kommunen bygger opp egne tiltak for å møte behov som eksisterende frivillige organisasjoner allerede dekker, eller ønsker å dekke.

Det er viktig med et godt samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor på alle forvaltningsnivå. Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og omsorgsfeltet er et eksempel på at man på nasjonalt nivå kan komme fram til felles målsetninger. I arbeidet med å utvikle palliasjonsfeltet er det viktig med en løpende dialog mellom aktører på nasjonalt nivå.

Verktøy og materiell

Frivillighet Norge kan bistå med eksempler, kompetanse og veiledning til kommuner om utvikling av frivillighetspolitikk. Vi har blant annet utviklet 10 frivillighetspolitiskeⁱⁱⁱ bud som gir råd om hvordan kommuner kan legge til rette for frivilligheten og styrke samarbeidet med frivilligheten i sin kommune.

Frivillighet Norge har utviklet og driver frivillig.no som er en nettløsning for å rekruttere frivillige. Frivillig.no er et godt eksempel på hvordan frivilligheten tar i bruk sin ekspertise på å rekruttere og følge opp frivillige på nye måter, gjennom felles løsninger. Under følger eksempler på rekruttering av frivillige via frivillig.no.

Ideelle aktører og frivillige organisasjoner på helse- og omsorgsfeltet har opplegg for opplæring av frivillige og frivilligkoordinatorer, erfaringer og kompetanse som det er viktig å ta i bruk i arbeidet med å utvikle palliasjonsfeltet. I tillegg til organisasjonene vi har nevnt tidligere vil vi peke på at Verdighetssenteret har tilbud på dette området.

Anbefalinger

Frivillighet Norge oppfordrer palliasjonsutvalget til å inkludere et bredt perspektiv på utviklingen av frivillig innsats innen palliasjonsfeltet. Det er viktig at grunnleggende forutsetninger for samarbeid og utvikling er på plass. Vi forelår at utvalget anbefaler:

- at arbeidet med å utvide tilbudet innen palliasjon, gjøres i dialog med frivillige organisasjoner slik at deres erfaringer blir tatt i bruk og deres potensielle innsats kan bli utløst
- en styrking av samarbeidet mellom kommuner og frivillige organisasjoner for å møte utfordringene på helse- og omsorgsfeltet, herunder og utviklingen av palliasjon. Kommuner bør utvikle en helhetlig frivillighetspolitikk for sin kommune i samarbeid med frivilligheten lokalt
- strategier for å gi institusjoner og helsepersonell kunnskap om hvordan de kan samarbeide med frivillige organisasjoner og innlemme frivillige i tilbudet til pasienter og pårørende

FRIVILLIGHET NORGE

- at det vurderes om det er behov for nye målretta ordninger som organisasjoner som ønsker å jobbe innenfor palliasjonsfeltet kan søke på. Behov for, og innretning på slike ordninger bør diskuteres med organisasjonene i forkant
- vurdere å utvide eksisterende tilbud i regi av frivillige organisasjoner, evt. basere nye tilbud på modeller som har vist seg å fungere.
- at man i gjennomgangen av dagens palliative tilbud og forslag til tiltak legger til grunn at forslagene skal være egnet til å styrke mulighetene for økt samarbeid med frivillig sektor.
- å støtte felles løsninger og verktøy for å forenkle hverdagen for de frivillige organisasjonene og de som vil gjøre en frivillig innsats, som rekrutteringsverktøyet frivillig.no.

Frivillighet Norge stiller gjerne på møte for å utdype innspillene dersom det er ønskelig.

Med vennlig hilsen

Ida Marie Holmin

Ida Marie Holmin

Assisterende generalsekretær

frivillig.no Om Frivillig.no | For organ

← Til oppgavellistingen

Vil du bli Gruppeleder og lede andre frivillige ved Vardesenteret i Tromsø?

Kreftforeningen

VARDESENTERET

desenteret på UNN - tilbud for pasienter og pårørende. Ta en pause, skilte erfaringer og få og hjelp.

Besøk oss

Bilde: Kreftforeningen

frivillig.no

Jeg vil engasjere meg i **hele landet** med f

1 oppdrag som du kan gjøre. Vis 3 organisasjon

Vil du gi hverdagshjelp og sosial støtte til barn og unge, i familier som opplever alvorlig sykdom?

Fransiskushjelpen

2-5 timer 1 dag i uken

Sosiale tjenester, Barn, Ungdom

Oslo

ⁱ http://www.frivillighetnorge.no/no/frivillighetspolitikk/frivillighetspolitisk_plattform/

ⁱⁱ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/frivillighetsstrategi/id2429965/>

ⁱⁱⁱ http://www.frivillighetnorge.no/no/samarbeid/de_til_frivillighetspolitiske_bud/